

YLEISSOPIMUS

Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta
tapahtuvasta luovuttamisesta

SELITTÄVÄ MUISTIO

(Neuvoston 26 päivänä toukokuuta 1997 hyväksymä teksti)

(97/C 191/03)

1. YLEISIÄ HUOMIOITA

- a) Jäsenvaltioiden oikeusministerit sopivat Limeletessä 28. syyskuuta 1993 pidetyssä ministerikouksessa oikeus- ja sisäasiain neuvoston sittemmin 29. ja 30. marraskuuta 1993 pidetyssä istunnossaan hyväksymästä julistuksesta, jossa neuvosto valtuutti Euroopan unionin toimivaltaiset elimet selvittämään, olisiko jäsenvaltioiden syytä tehdä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta keskenään yleissopimus, jolla täydennetään rikosten johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa Euroopan neuvoston vuoden 1957 eurooppalaista yleissopimusta ja muutetaan joitakin sen määräyksiä.

Tätä varten laadittiin työohjelma, jonka mukaisesti tarkasteltiin sekä luovuttamismenettelyjä että luovuttamisen aineellisia edellytyksiä siten että niitä voitaisiin yksinkertaistaa ja nopeuttaa ja siten helpottaa luovuttamiseen suostumista.

Neuvosto päätti 10. kesäkuuta 1994 siihen asti tehdyn työn perusteella, että aluksi olisi kiinnitettävä huomiota erityiskysymyksiin, joita menettelyissä ilmenee silloin, kun henkilöt antavat suostumuksen luovuttamiseensa. Neuvosto laati näin ollen suostumuksen antaneiden henkilöiden luovuttamista koskevan yleissopimuksen yksinkertaistetusta menettelystä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä, jonka kaikki jäsenvaltiot allekirjoittivat 10. maaliskuuta 1995⁽¹⁾.

Tämän jälkeen jatkettiin alkuperäisen ohjelman jäljellä olevien kysymysten käsittelyä muutamien artiklaehdotusten pohjalta, joihin lopulta kuului erilaisia sekä menettelyihin liittyviä että aineellisia määräyksiä. Ennen kaikkea viimeksi mainitut edellyttivät neuvoston poliittista asiaan puuttumista, ja neuvosto antoi eri yhteyksissä täsmällisiä ohjeita tekstin laatimiseen osallistuneille elimille.

Neuvosto sai 27. syyskuuta 1996 valmiiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen joh-

dosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan yleissopimuksen, jonka kaikki jäsenvaltiot allekirjoittivat samana päivänä⁽²⁾.

Yleissopimus koostuu johdanto-osasta, kahdestakymmenestä artiklasta sekä kuudesta julistuksesta, jotka sisältyvät yleissopimuksen erottamattoman osan muodostavaan liitteeseen.

- b) Yleissopimuksen laatimisen taustalla olevat syyt on mainittu selkeästi johdanto-osassa.

Kuten vuonna 1993 annetusta julistuksesta käy ilmi, neuvosto on katsonut siitä lähtien, kun oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa alettiin parantaa Euroopan unionin perustamissopimuksen VI osaston mukaisesti, että rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen helpottaa ratkaisevasti jäsenvaltioiden tuomiovallan käyttöä rikosasioissa.

Toisaalta katsottiin yksimielisesti, että jäsenvaltioiden harjoittaman kriminaalipolitiikan huomattava samankaltaisuus ja etenkin niiden keskinäinen luottamus kansallisten oikeusjärjestelmien asianmukaiseen toimintaan ja erityisesti jäsenvaltioiden kykyyn varmistaa, että rikosoikeudenkäynneissä noudatetaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen asettamia velvoitteita, antoivat aiheen tarkistaa myös rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen peruskysymyksiä (luovuttamisen edellytykset, epäämisperusteet, erityissäätö jne.).

Perustamissopimuksen VI osaston puitteissa suoritettu, erilaisia törkeän rikollisuuden muotoja koskeva toiminta teki entistä selvemmäksi, että vain päättäväinen puuttuminen rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen aineellisiin edellytyksiin parantaisi merkittävästi yhteistyötä tärkeimmissä, muun muassa terroritekoja käsittävää ja järjestäy-

⁽¹⁾ EYVL N:o C 78, 30.3.1995, s. 1.

⁽²⁾ EYVL N:o C 313, 23.10.1996, s. 11.

tyntyttä rikollisuutta koskeissa rikosoikeudenkäynneissä.

Tältä pohjalta oli siten mahdollista kehittää niitä kaksoisrangaistavuutta, poliittisia rikoksia, omien kansalaisten luovuttamista ja erityissääntöön liittyviä kysymyksiä koskevia yleissopimuksen artikloita, joiden johdosta (enemmän kuin muiden määräysten, vaikka ne ovatkin tärkeitä) uudessa sopimuksessa todella uudistetaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja siinä noudatetaan täysin Euroopan unionin yleistä pyrkimystä sovittaa kaikkinaisen rikosasioissa tehtävä oikeudellinen yhteistyö nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin.

Tämä toivottu sovittaminen johtaa muutoksiin, jotka vaativat kansallisten lakien sisältämien sääntösten ja joskus jopa jäsenvaltioiden perustuslakien tarkistamista. Tavoite on asetettu eri artikloissa. Joissakin näistä artikloista annetaan mahdollisuus tehdä varauksia. Tämä mahdollisuus on kuitenkin rajoitettu mahdollisimman vähin. Tärkeimmät varaukset joko ovat sisällöltään rajoitettuja (kuten poliittisia rikoksia koskeva varaus 5 artiklassa) tai sallivat täydellisen poikkeamisen uudesta periaatteesta, mutta asettavat sen sijaan varauksen tekeväälle jäsenvaltiolle vaihtoehtoisen velvoitteen (kaksoisrangaistavuutta koskevan 3 artiklan osalta), taikka ovat voimassa määräajan helpottaen siten asian uudelleen tarkastelua varauksen tehneessä jäsenvaltiossa (omien kansalaisten luovuttamista koskevaan 7 artiklaan tehtävän varauksen osalta). Lisäksi yleissopimukseen liityksessä yleissopimuksen seurantaa koskevassa neuvoston julistuksessa määrätään mahdollisuudesta tarkistaa määräajoin varauksia, myös niitä, joita edellä mainittu määräaikaisuus ei koske.

- c) Neuvosto katsoi jo vuonna 1993 antamassaan julistuksessa, että uuden asiakirjan ei pitäisi korvata voimassa olevia yleissopimuksia, vaan täydentää niitä. Tämä uuden yleissopimuksen täydentävä luonne todetaan 1 artiklassa, ja sitä käsitellään osittain johdanto-osassa, jossa määrätään, että voimassa olevien yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan edelleen kaikissa niissä asioissa, joista ei ole määräyksiä tässä yleissopimuksessa. Tämä yleissopimus ei siten sisällä veloitetta rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen. Tällainen veloite on "yläsopimuksissa".

Tästä lähestymistavasta, jonka mukaisesti yleissopimuksessa keskitytään todella muutosta vaativiin seikkoihin, seuraa, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta eurooppalaisesta järjestelmästä muotoutuu verkko, joka koostuu erilaisista monimutkaisista sopimusmääräysten kokonaisuuksista, jotka eivät ole voimassa kaikissa valtioissa ja jotka ovat vuorovaikutuksessa kansallisen lainsäädännön kanssa. Muun muassa tästä

syystä neuvosto totesi yleissopimuksen seurantaa koskevassa julistuksessaan, että se tarkastelee määrääjain paitsi tämän yleissopimuksen toimivuutta myös "jäsenvaltioiden välisen luovuttamismenettelyn toimintaa yleisesti", mihin sisältyvät myös muut yleissopimukset ja kansalliset käytännöt.

2. YKSITTÄISIÄ ARTIKLOJA KOSKEVAT HUOMAUTUKSET

1 artikla — Yleiset määräykset

Yleissopimuksen tarkoituksena on, muun muassa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti, täydentää tiettyjä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen alalla tehtyjä kansainvälisiä sopimuksia, joihin jotkut tai kaikki jäsenvaltiot ovat liittyneet, sekä helpottaa näiden sopimusten soveltamista jäsenvaltioiden kesken. Nämä sopimukset luetellaan tämän yleissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa.

Mainitussa 1 kohdassa mainitut sopimukset ovat osittain "yläsopimuksia" (rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus ja Benelux-sopimus) ja osittain näitä yleissopimuksia täydentäviä asiakirjoja (terrorismin vastustamisesta tehty eurooppalainen yleissopimus ja Schengenin sopimuksen soveltamista koskeva yleissopimus).

Tämä yleissopimus on kaikkia edellä mainittuja sopimuksia täydentävä yleissopimus. Siksi sitä ei voida käyttää ainoana oikeudellisenä perustana rikoksen johdosta tapahtuvalle luovuttamiselle. Kuten tämän selvitysoosan "Yleisiä huomioita" -osassa todetaan, yleissopimuksen asettamisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen ja muiden edellä mainittujen säädösten yhteyteen seuraa myös, että mainittujen yleissopimusten määräykset jäävät edelleen voimaan kaikkien niiden kysymysten osalta, joista ei määrätä tässä yleissopimuksessa. Tämän yleissopimuksen osapuolina olevien jäsenvaltioiden välillä sovelletaan samoin edelleen kaikkia edellä mainittuihin yleissopimuksiin tehtyjä varauksia ja julistuksia sellaisten kysymysten osalta, joista ei määrätä tässä yleissopimuksessa.

Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä huomiota tähän yleissopimukseen liitettyyn, Portugalin antamaan julistukseen, joka koskee Portugalin tekemää varauksia eurooppalaisen yleissopimuksen 1 artiklaan, jossa on kyse sellaisen rikoksen perusteella tapahtuvasta luovuttamisesta, josta voi seurata elinkautinen rangaistus tai turvaamistoimenpide. Julistuksessa Portugali ilmoitti suostuvansa luovuttamiseen mainittujen rikos-

ten johdosta vain katsoessaan riittäväksi luovuttamista pyytävän jäsenvaltion antaman vakuutuksen siitä, että tämä edistää sellaisten lieventämistoimenpiteiden soveltamista, jotka voivat tulla luovutettavaksi pyydetyn henkilön hyväksi. Julistuksessa tuodaan esille, että Portugali suostuu luovuttamiseen mainituin edellytyksin perustuslakinsa asianomaisten säännösten ja niihin liittyvän perustuslakituomioistuimensa tulkinnan mukaisesti. Portugali vahvisti julistuksessa samalla, että Portugalin liittymistä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehtyyn yleissopimukseen koskevan yleissopimuksen 5 artikla on edelleen voimassa.

Tämän yleissopimuksen täydentävä luonne merkitsee myös, että kun siinä käsitellään myös 1 kohdassa mainituissa yleissopimuksissa käsiteltyä kysymystä ja määräykset ovat ristiriidassa keskenään, noudatetaan tämän yleissopimuksen määräyksiä. Näin tehdään, vaikka mainittuihin muihin yleissopimuksiin olisi liitetty julistuksia tai tehty varaumia, ellei tässä yleissopimuksessa nimenomaan toisin mainita. Tässä selvitysosassa osoitetaan tarvittaessa tämän yleissopimuksen ja muiden yleissopimusten välinen suhde.

Kuten sen johdanto-osassa todetaan, tämä yleissopimus liittyy myös yleissopimukseen yksinkertaistetusta menettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä, vaikka tähän yhteyteen ei erityisesti viitatakaan 1 artiklassa. Molempien yleissopimusten tultua voimaan syntyy tilanteita, joissa molemmat soveltuvat samanaikaisesti, koska jotkut tässä yleissopimuksessa käsitellyt kysymykset voivat tulla esiin myös silloin, kun asianomainen henkilö antaa suostumuksensa luovuttamiseen.

Tämä yleissopimuksen artikla on muotoiltu eri tavoin kuin yksinkertaistettua menettelyä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä koskevan yleissopimuksen vastaava artikla, koska nämä kaksi asiakirjaa ovat sisällöltään ja luonteeltaan erilaisia huolimatta siitä, että ne molemmat täydentävät olemassa olevia yleissopimuksia. Tällä yleissopimuksella muutetaan erityisesti jossakin määrin rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen edellytyksiä jäsenvaltioiden välillä siten, että sillä muutetaan luovuttamista koskevaa oikeudellista järjestelmää sellaisena kuin sitä toteutetaan "yläsopimusten" perusteella. Toisaalta yksinkertaistetusta menettelystä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä tehdyssä yleissopimuksessa määrätään joidenkin sellaisten luovuttamistapausten menettelykysymyksistä, joita ei ole käsitelty "yläsopimuksissa".

2 kohdassa, jota olisi tarkasteltava yhdessä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 28 artiklan 3 kohdan kanssa, määrätään, että 1 kohdan määräykset eivät vaikuta jäsenvaltioiden välillä voimassa olevien kahden- tai monenvälisten sopimusten jäsenvaltioille edullisempia luovuttamisjärjestelyjä tarjoavien määräysten

soveltamiseen eivätkä yhdenmukaisen lainsäädännön perusteella tehtyihin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeviin sopimuksiin (kuten esimerkiksi Pohjoismaiden välisissä suhteissa) eivätkä sellaisten vastavuoroisten lainsäädäntöjen perusteella tehtyihin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeviin sopimuksiin, joissa sallitaan jäsenvaltion alueella tapahtuva toisen jäsenvaltion alueella annettujen vangitsemismääräysten täytäntöönpano (kuten esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin välisissä suhteissa).

2 artikla — Rikokset, joista luovutetaan

1 kohdassa määritellään, mistä rikoksista voidaan luovuttaa. Luovuttamiseen johtavien rikosten määrä mitä todennäköisimmin kasvaa merkittävästi tämän artiklan soveltamisen myötä.

Tässä kohdassa määrätään, että rikosten on oltava rangaistavia sekä luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ja siten siinä vahvistetaan jo "yläsopimuksiin" sisältyvä kaksoisrangaistavuuden sääntö (3 artiklassa käsitellään erityistä poikkeusta tästä säännöstä). Siinä muutetaan myös luovuttamisen edellytyksenä olevaa vähimmäisrangaistusta, joka on luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan enimmäisajaltaan vähintään kahden toista kuukauden mittainen vapausrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide. Tätä vähimmäisaika on lyhennetty kuuteen kuukauteen pyynnön vastaanottaneen valtion lainsäädännön osalta.

Yhden vuoden raja on yleinen kynnys rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa, mutta sitä koskevat eräiden valtioiden ratifioinnin yhteydessä tekemät varaumat. Nyt käsiteltävän yleissopimuksen 17 artiklan mukaan ei tältä osin voida tehdä varaumia. Yhden vuoden kynnys on myös Schengenin sopimuksen soveltamista koskevan yleissopimuksen 61 artiklassa omaksutun ratkaisun mukainen. Benelux-sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa määrätään kuuden kuukauden kynnyksestä luovuttamispyynnön esittäneen valtion lainsäädännön osalta, mitä rajaa siten sovelletaan tämän yleissopimuksen sijasta Benelux-sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden välisissä luovuttamisjärjestelyissä, koska se on rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta edullisempi.

Kuuden kuukauden kynnys luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännössä on useimmille jäsenvaltioille uusi asia.

Mitä tulee 2 kohtaan, eräät jäsenvaltiot ovat evänneet luovuttamisen sillä perusteella, että niiden kansalli-

nessa lainsäädännössä ei ole säännöksiä luonteeltaan samankaltaisista vapaudenriiston käsittävistä turvaamistoimenpiteistä kuin se, jonka perusteella luovuttamista on pyydetty, vaikka nämä jäsenvaltiot eivät ole tehneet varaumaa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 25 artiklaan. 2 kohdan muotoilulla on pyritty selvittämään oikeudellista tilannetta siten, että luovuttamista ei jäsenvaltioiden välillä näillä perusteilla saa evätä.

3 kohdassa käsitellään niin kutsuttua liitännäistä luovuttamista, ja siinä on samankaltainen määräys kuin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toisen pöytäkirjan 1 artiklassa. Tämän kohdan perusteella luovuttamispyynnön vastaanottaneella jäsenvaltiolla on myös oikeus luovuttaa rikoksista, jotka eivät täytä 1 kohdan mukaisia luovuttamisen edellytyksiä, mutta joista voi seurata sakkorangaistus. On katsottu, että luovuttamisen epämisperusteet eivät enää päde, jos henkilön luovuttamista pyydetään sellaisen törkeän rikoksen johdosta, joka täyttää 1 kohdan edellytykset. Tässä tapauksessa kyseisen henkilön ei pitäisi välttyä vähäisempiä rikoksia koskevilta syyteiltä, ja luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion tuomioistuimet voivat tuomita hänet kaikista rikoksista.

Rikoksista, joista ei voida luovuttaa mutta joista voi seurata sakkorangaistus, määrätään toisaalta myös 10 artiklan 1 kohdassa, jossa käsitellään tapauksia, joissa luovutuspyyntö ei ole käsittänyt mainittuja rikoksia, mutta joissa luovutuspyynnön esittänyt jäsenvaltio voi käsitellä niitä sitten, kun henkilö on luovutettu.

3 artikla — Salahanke ja yhteenliittäytyminen rikosten tekemiseksi

Vuodesta 1993 lähtien Euroopan unioni on törkeimpien rikoksen muotojen vastaisten toimiensa yhteydessä katsonut erityisesti, että ehdoton etusija olisi annettava järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin vakavimmille muodoille. Tässä yhteydessä on usein osoittautunut, että kansallisissa lainsäädännöissä ei ole yhdenmukaisia säännöksiä, jotka tekevät kahden tai useamman henkilön yhdessä rikosten tekemiseksi suorittamasta toiminnasta rangaistavan. Tämä johtuu erilaisista oikeudellisista perinteistä mutta ei tarkoita, että kriminaalipolitiikassa olisi eroja. Nämä erot oikeudellisessa perinteessä voivat vaikeuttaa oikeudellista yhteistyötä.

Erityisesti on osoittautunut, että rikosten tekemiseksi tapahtuvan yhteenliittäytymisen eri muotojen sekä salahankkeen eri muotojen välisillä eroilla jäsenvaltioiden rikoslaeissa — ja vielä suuremmassa määrin

eroilla yhtäältä yhteenliittäytymisellä ja toisaalta salahankkeella tehtyjen rikosten välillä — näyttää olevan erityisen suuri merkitys rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen alalla sikäli, että välttämättömän kaksoisrangaistavuuden puuttuessa ne saattavat estää luovuttamisen sellaisista rikoksista, joilla on merkitystä järjestäytyneen rikollisuuden kaikkien muotojen torjunnassa.

3 artiklan tarkoituksena on poistaa kyseinen ongelma määräämällä poikkeuksesta kaksoisrangaistavuuden sääntöön poikkeamalla tämän yleissopimuksen 2 artiklan 1 kohdasta sekä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen vastaavasta 2 artiklasta ja Benelux-sopimuksen 2 artiklasta. Tässä tarkoituksessa 1 kohdassa määrätään, että jos luovuttamispyynnön perusteena olevaa rikosta pidetään pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan yhteenliittäytymisenä rikosten tekemiseksi tai salahankkeena, luovuttamista ei voida evätä vain sillä perusteella, että luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännössä tätä samaa menettelyä ei pidetä rikoksena. On itsestään selvää, että muut tässä yleissopimuksessa tai muissa sovellettavissa yleissopimuksissa olevat epämisperusteet ovat edelleen voimassa.

Tätä tärkeää määräystä sovelletaan kuitenkin vain kahdella edellytyksellä, jotka molemmat tuodaan esille 1 kohdassa. Ensimmäinen edellytys on, että rikoksesta on luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännössä voitava seurata vapausrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta. Selvyyden vuoksi 2 artiklassa jo määrätty kynnys nimenomaisesti vahvistetaan.

Toinen edellytys on, että yhteenliittäytyminen tai salahanke on tapahtunut:

- a) ”yhden tai useamman sellaisen rikoksen tekemiseksi, joita tarkoitetaan terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa,” tai
- b) ”muun sellaisen rikoksen tekemiseksi, josta voi seurata vapausrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, kun on kyse laittomasta huumausainekaupasta ja muunlaisesta järjestäytyneestä rikollisuudesta taikka henkeen, fyysiseen koskemattomuuteen tai vapauteen kohdistuvista tai yleistä vaaraa aiheuttavista väkivaltarikoksista.” 2 kohdassa ilmoitetaan ne asiakirjat, joiden perusteella luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on päätettävä, täytyykö tämä toinen edellytys.

Edellytyksistä käy ilmi, että kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta tehty erityinen poikkeus on perusteltu ja että sitä sovelletaan vain erityisen vakaviin yhteenliittäytymisiin tai salahankkeisiin ja että vakavuuden arvioimisen on perustuttava niiden rikosten luonteeseen, joiden tekemiseksi henkilöt muodostavat salahankkeen, liittyvät yhteen tai osallistuvat yhteenliittäytymiseen. Yleissopimuksessa tässä yhteydessä törkeinä pidetyt rikokset kuuluvat kolmeen luokkaan: terroritekoja käsittävät rikokset, järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät rikokset, mukaan lukien huumausainekauppa- ja väkivaltarikokset.

Sitä vastoin 1 kohta ei sisällä yhteenliittäytymisen tai salahankkeen määritelmää, koska on riittävää, että rikosta, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, pidetään luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännössä yhteenliittäytymisenä tai salahankkeena.

Koska kaksoisrangaistavuuden periaate on kuitenkin useiden jäsenvaltioiden rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa lainsäädännössä vakiintunut periaate, pidettiin asianmukaisena määrätä 1 kohdalle vaihtoehtoista ratkaisusta. Tässä tarkoituksessa 3 ja 4 kohdassa määrätään yhdistelmästä, joka sisältää 1 kohtaan tehtävän varauman ja velvollisuuden määrätä 4 kohdassa kuvattu menettely sellaiseksi rikokseksi, josta luovutetaan 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi varata itselleen oikeuden olla soveltamatta 1 kohtaa tai soveltaa sitä tietyin edellytyksin, jotka on yksilöitävä varaumassa. Varauman tekevä jäsenvaltio voi päättää vapaasti tällaisten edellytysten sisällöstä.

Kun varauma on tehty, joko ehdollisena tai ehdottomana, sovelletaan 4 kohtaa. Tässä kohdassa kuvataan menettely, joka jäsenvaltioiden on määrättävä lainsäädännössään sellaiseksi teoksi, josta voidaan luovuttaa. Tässä tarkoituksessa ei käytetä esimerkiksi yhteenliittäytymisen tai salahankkeen käsitteitä, vaan joukkoa objektiivisia tekijöitä:

- Kyseessä on oltava menettely, jolla edistetään sitä, että ryhmä henkilöitä, jotka toimivat yhteisessä tarkoituksessa, tekee yhden tai useamman sellaisen rikoksen, jotka mainitaan 4 kohdassa.
- Edistäminen voi olla luonteeltaan millaista hyvänsä, ja jokainen tapaus on arvioitava objektiivisesti sen toteutukseksi, edistääkö menettely yhden tai useamman rikoksen tekemistä. Kuten tässä kohdassa todetaan, menettelyn ei tarvitsi olla henkilön osallistumista kyseisen rikoksen tai rikosten

varsinaiseen täytäntöönpanoon. Edistäminen voi itse asiassa olla luonteeltaan avustavaa (pelkkä valmistelu, henkilöiden liikkumisen tai kätkemisen ulkoisten edellytysten luominen tai muu sen kaltainen menettely). Kohdassa ei edellytetä, että rikoksen tekemistä edistävän henkilön olisi oltava ryhmän ”jäsen”. Kyseinen määräys koskee siis myös sellaista edistämistä, jossa järjestäytyneeseen ryhmään kuulumaton henkilö edistää ryhmän rikollista toimintaa — joko satunnaisesti tai jatkuvasti — jos muut 4 kohdassa tarkoitettut edistämisen tunnusmerkit ovat olemassa.

- Kohdassa todetaan, että ”edistämisen tulee olla tahallista ja suoritettu tietoisena joko ryhmän yleisestä rikollisesta toiminnasta ja tarkoituksesta tai ryhmän aikomuksesta suorittaa kyseinen rikos tai rikokset”. Tämä teksti määrittelee edistämisen kahdella tavalla: ensinnäkin edistämisen on oltava tahallista, joten muu kuin tahallinen edistäminen suljetaan pois. Toiseksi rikollisryhmien luonne ja olosuhteet, joissa edistäminen tapahtuu, vaihtelevat, joten vaaditaan tietoisuuden yksilöintiä. Tältä osin määrätään, että tietoisuuden asiasta on perustuttava tietoon joko ryhmän tarkoituksesta ja yleisestä rikollisesta toiminnasta tai ryhmän aikomuksesta suorittaa kyseinen rikos tai rikokset.
- Ryhmän rikokset, joiden tekemistä henkilö edistää, ovat samat kuin 1 kohdan a ja b alakohdassa mainitut rikokset. Tässäkin tapauksessa kyseisen määräyksen sisältämä erityisvelvoite on ryhmän tekemien tai suunnittelemien rikosten törkeyden johdosta perusteltu.

4 artikla — Määräys vapaudenriistosta, joka toteutetaan muualla kuin rangaistuslaitoksessa

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 12 artiklassa määrätään, että luovutuspyynnön on perustuttava vapausrangaistuksen käsittävään rangaistustuomioon, vapaudenriiston käsittävään turvaamistoimenpiteeseen tai — jos luovuttaminen tapahtuu syytteen nostamiseksi — vangitsemismääräykseen tai muuhun määräykseen, jolla on sama vaikutus. Näiden määräysten nojalla henkilöön kohdistuva vapaudenriisto pannaan täytäntöön yleensä rangaistuslaitoksessa.

On kuitenkin kehitetty tai todennäköisesti tulevaisuudessa kehitetään uudenlaisia toimenpiteitä henkilökohtaisen vapauden rajoittamiseksi oikeudenkäyntien vuoksi tai jopa rangaistusten kärsimisen sijaan. Joissakin jäsenvaltioissa laissa sallitaan oikeusviranomaisten

turvautuminen kotiarestiin tai joka tapauksessa määrätään, että vapaudenriisto pannaan täytäntöön muualla kuin rangaistuslaitoksessa, miten toimenpidettä sitten nimitetäänkin.

Koska muualla kuin rangaistuslaitoksessa täytäntöön pantava vapaudenriisto mainittujen lakien mukaan vastaa tarkoitukseltaan ja oikeudelliselta menettelyltään vapaudenriistoa rangaistuslaitoksessa, jolloin ainoana erona on paikka, jossa henkilöä pidetään säilössä, on katsottu, että tämän erilaisen menettelytavan ei pitäisi vaikuttaa kielteisesti rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen.

Jotta välttyttäisiin siltä, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen edellä mainitun artiklan tai Benelux-sopimuksen vastaavan 11 artiklan ahdas tulkinta estää luovuttamisen, 4 artiklassa määrätään, että luovuttamista ei voida evätä vain siksi, että luovuttamispynnön perusteena oleva määräys merkitsee muualla kuin rangaistuslaitoksessa täytäntöön pantavaa vapaudenriistoa.

Tämä määräys ei vaadi, että pidättämistä ja henkilökohtaisen vapauden menettämistä koskevia kansallisia sääntöjä muutetaan edes rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta; se ei myöskään muuta luovuttamiseen suostumisen tai sen epäämisen muita edellytyksiä.

Luovuttamispynnön esittävän jäsenvaltion voi olla hyödyllistä ja etunsa mukaista luovuttamispyyntöä esittäessään selvittää kotiarestin tai pyynnön perusteena olevan muun samankaltaisen määräyksen soveltamisala ja oikeudellinen luonne, erityisesti jos luovutuspyynnön vastaanottavan jäsenvaltion laki ei tunne muualla kuin rangaistuslaitoksessa täytäntöön pantavaa vapaudenriistoa.

5 artikla — Poliittiset rikokset

Eurooppa-neuvoston usein korostama jäsenvaltioiden yhteinen sitoutuminen terrorismin ehkäisemiseen ja torjumiseen sekä siitä seuraava tarve parantaa oikeudellista yhteistyötä sen välttämiseksi, että tällainen menettely jää rankaisematta, ovat johtaneet tarkistamaan kysymystä poliittisten rikosten suhteesta rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen.

Jäsenvaltioiden poliittisten käsitysten samankaltaisuuden ja niiden rikosoikeudellisten järjestelmien toimintaan kohdistuvan perustavanlaatuisen luottamuksen huomioon ottaen oli johdonmukaista harkita uudestaan, pitäisikö poliittisen rikoksen kohdalla tehtävää poikkeusta edelleen soveltaa perusteena rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen epäämiselle Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Tämän uudelleentarkastelun tuloksena oli 5 artikla.

Uusilla määräyksillä tehtyjä merkittäviä muutoksia on tarkasteltava yhdessä turvapaikkaoikeutta koskevaan yleissopimukseen (vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1967 New Yorkin pöytäkirjalla) liitetyn jäsenvaltioiden yhteisen julistuksen kanssa, jossa selitetään, minkälainen suhde vallitsee tämän yleissopimuksen ja joidenkin jäsenvaltioiden perustuslaeissa sekä asiaa koskevissa kansainvälisissä asiakirjoissa olevien turvapaikkaa koskevien määräysten välillä.

5 artikla ilmentää kaksitahoista lähestymistapaa: yhtäältä 1 kohdassa määrätään, että luovuttamisen osalta mitään rikosta ei voida pitää poliittisena rikoksena; toisaalta 2 kohdassa, samalla kun myönnetään, että tästä periaatteesta voidaan poiketa tekemällä varauksia, mainitaan erityisesti, että terroritekoja käsiteltäviä rikoksia koskevaa varauksia ei voida tehdä. Edellä esitetty periaate pysyy siten tältä osin voimassa.

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen ja Benelux-sopimuksen 3 artiklassa suljetaan pois luovuttaminen poliittisten rikosten johdosta. Terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 artiklaan sisältyy poikkeus mainituista säännöistä siten, että siinä määrätään velvollisuudesta olla pitämättä mainitussa artiklassa lueteltuja rikoksia poliittisina rikoksina, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttamista tehtynä rikoksena. Viimeksi mainitun yleissopimuksen 2 artiklassa määrätään lisäksi mahdollisuudesta päättää olla pitämättä poliittisena rikoksena muuta kuin 1 artiklassa tarkoitettua törkeää väkivaltarikosta, joka kohdistuu henkeen, fyysiseen koskemattomuuteen tai vapauteen, tai, jos teko aiheuttaa yleistä vaaraa, omaisuuteen sekä edellä mainittujen rikosten yritystä tai osallisuutta niihin sellaisen henkilön rikoskumppanina, joka tekee tai yrittää tehdä tällaisen rikoksen.

Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan poistaa kokonaan mahdollisuus vedota poliittisia rikoksia koskevaan poikkeukseen.

1 kohdassa seurataan terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 artiklan sanamuotoa, mutta määräys ei enää rajoitu lueteltuihin rikoksiin. Tämän yleissopimuksen 1 kohtaa sovelletaan siten rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan ja Benelux-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan sijasta sekä myös terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklan sijasta.

Kuten 3 kohdassa mainitaan, tämän artiklan 1 kohta ei muuta millään tavalla rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuk-

sen 3 artiklan 2 kohdan eikä terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 5 artiklan määräyksiä. Näiden määräysten nojalla, joita voidaan näin ollen soveltaa rajoituksetta, luovutuspyynnön vastaanottanut valtio voi edelleenkin evätä luovuttamisen, jos sitä on pyydetty tarkoituksella asettaa henkilö syytteeseen tai rangaista häntä hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi tai jos henkilön asemaa voidaan vaikeuttaa jonkin edellä mainitun syyn vuoksi.

Mahdollisuus, että nämä olosuhteet tulisivat kyseeseen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä luovutusmenettelyssä, vaikuttaa erittäin teoreettiselta. Koska perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen on Euroopan unionin ehdoton periaate ja, kuten edellä jo on mainittu, koska tämä kunnioittaminen on sen edistyksen perustana, jota unioni tavoittelee tämän yleissopimuksen avulla, katsottiin kuitenkin, että sopimuksessa ei pitäisi poiketa edellä mainitusta perinteisestä säännöstä, jonka mukaan henkilöitä suojellaan sellaisilta rikosoikeudellisilta menettelyiltä, joihin poliittinen syrjintä vaikuttaa kielteisesti, ja että kyseisen säännön voimassaoloa oli erikseen korostettava.

3 kohta mainitaan myös yleissopimukseen liitettyssä julistuksessa, jossa Kreikka selventää, että mainitun kohdan määräysten näkökulmasta voidaan koko artiklaa tulkita noudattaen Kreikan perustuslain säännöksiä.

Kuten edellä todettiin, 2 kohdassa määrätään, että jokainen jäsenvaltio voi tehdä varauksen, jolla 1 kohdan soveltaminen rajoitetaan kahdenlaisiin rikoksiin:

- a) terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa mainitut rikokset (useimmat kaikkein törkeimmät rikokset, kuten panttivankien ottaminen, tuliaseiden ja räjähteiden käyttö, henkeen tai vapauteen kohdistuva tai yleistä vaaraa ihmisille aiheuttava väkivaltarikos),
- b) salahanke tai yhteenliittäytyminen yhden tai useamman edellisessä a kohdassa mainittujen rikosten tekemiseksi.

Viimeksi mainittujen rikosten lajien osalta tämän yleissopimuksen soveltamisala on laajempi kuin terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 artiklan f kohdan, joka rajoittuu jonkin 1 artiklassa tarkoitetun rikoksen yritykseen tai sellaisen rikoksen suorittavan taikka sitä yrittävän henkilön rikoskumppanina toimimiseen.

Toisin kuin mitä tämän yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan sisällöstä käy ilmi, artiklan 2 kohdan b ala-

kohdassa tarkoitettua salahanketta ja yhteenliittäytymistä tarkastellaan vain siltä osin, että ne ovat sellaista menettelyä, joka on kuvattu 3 artiklan 4 kohdassa.

Lopuksi 4 kohdassa täydennetään artiklan määräyksiä määräämällä, että terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklan nojalla tehtyjä varauksia ei enää sovelleta. 4 kohta koskee sekä niitä jäsenvaltioita, jotka soveltavat kaikilta osin 1 kohdassa mainittua periaatetta, että niitä, jotka antavat julistuksen 2 kohdan nojalla.

6 artikla — Vero-, tulli- ja valuuttarikokset

Rikoksen johdasta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 5 artiklassa ja Benelux-sopimuksen 4 artiklassa määrätään, että luovuttamiseen vero-, tulli- ja valuuttarikoksista on suostuttava vain, jos sopimuksen osapuolina olevat valtiot ovat niin päättäneet jonkin tällaisen rikoksen tai rikosten lajin osalta. Eurooppalaisen yleissopimuksen 5 artiklassa oleva rajoitus poistetaan tämän yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan 2 artiklassa, mutta kaikki jäsenvaltiot eivät ole ratifioineet pöytäkirjaa eikä sitä sovelleta sellaisten jäsenvaltioiden välillä, joiden osalta on voimassa muita luovuttamisjärjestelyjä kuin eurooppalainen yleissopimus. Schengenin sopimuksen soveltamista koskevan yleissopimuksen 63 artiklassa poistetaan osittain julkistaloutta vastaan tehtyjä rikoksia koskeva rajoitus.

1 ja 2 kohdassa annetaan kaikille jäsenvaltioille sama säännöstö kuin eurooppalaisen yleissopimuksen toisessa pöytäkirjassa, ja näitä kohtia sovelletaan siten eurooppalaisen yleissopimuksen ja Benelux-sopimuksen sekä Schengenin sopimuksen soveltamista koskevan yleissopimuksen edellä mainittujen artiklojen sijasta.

1 kohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan luovuttamiseen on suostuttava myös niistä vero-, tulli- ja valuuttarikoksista, jotka vastaavat luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännössä samankaltaisiksi rikoksiksi katsottuja tekoja.

Koska jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä voi olla eroja veroihin, maksuihin, tulleihin ja valuuttatoimiin liittyvien rikosten tunnusmerkistötekijöiden osalta, on pidetty asianmukaisena jättää luovuttamispyynnön vastaanottaneelle jäsenvaltiolle laaja harkintavara sen arvioimiseksi, onko sen lainsäädännössä säädöstä sitä tekoa vastaavasta rikoksesta, josta luovuttamista pyydetään. Jotta kaksoisrangaistavuuden vaatimus täyt-

tyisi, on sen vuoksi riittävää, että rikosta pidetään "samankaltaisena" (*).

2 kohdassa määrätään samanlaisesta säännöstä kuin se, josta on määrätty toisessa pöytäkirjassa(**) ja jonka mukaan luovuttamista ei voida evätä sillä perusteella, että luovuttamispyyntöön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ei kanneta samanlaisia veroja tai maksuja julkistaloudelle kuin pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Tässäkin asiassa perusajatus on, että rikoksen olennaiset tunnusmerkit ovat ratkaisevia varmistettaessa kaksoisrangaistavuuden periaatteen soveltamista.

3 kohdassa sallitaan varauman tekeminen sellaisten rikosten osalta, jotka eivät liity valmisteveroon, arvonlisäveroon tai tulleeihin ja jotka voidaan jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella. Valmisteveroon, arvonlisäveroon tai tulleeihin liittyvien rikosten osalta artiklan 1 kohdasta ei sitä vastoin voida poiketa varaumamahdollisuuden kautta. Jos varauma on tehty, se koskee myös 10 artiklaa sen 4 kohdassa olevien määräysten mukaisesti.

Toisen pöytäkirjan osapuolina olevat jäsenvaltiot eivät saa määrätä vero-, tulli- ja valuuttarikoksista luovuttamiselle rajoittavampaa järjestelmää kuin se, josta ne ovat jo sopineet toisessa pöytäkirjassa. Tästä periaatteesta seuraa, etteivät ne toisen pöytäkirjan osapuolina olevat jäsenvaltiot, jotka eivät ole tehneet kyseisen pöytäkirjan 2 artiklaa koskevaa varaumaa, voi antaa 3 kohdassa tarkoitettua julistusta.

7 artikla — Omien kansalaisten luovuttaminen

Tätä artiklaa olisi tarkasteltava yhdessä neuvoston käsitettä "kansalaiset" koskevan julistuksen sekä Tanskan, Suomen ja Ruotsin tämän yleissopimuksen 7 artiklaa koskevan julistuksen kanssa.

Vain harvat jäsenvaltiot luovuttavat omia kansalaisiaan. Eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artikla mahdollistaa harkinnanvaraisen epäämisen kansallisuuden perusteella, ja Benelux-sopimuksen 5 artiklassa omien kansalaisten luovuttaminen suljetaan nimenomaisesti

pois. Joissakin jäsenvaltioissa on perustuslaillisia esteitä omien kansalaisten luovuttamiselle ja toisissa taas se on lainsäädännössä kielletty.

1 kohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan luovuttamista ei voida evätä sillä perusteella, että henkilö, jonka luovuttamista pyydetään, on rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä sen jäsenvaltion kansalainen, jolta luovuttamista pyydetään. Tämä on merkittävä askel kohti yhden sellaisen perinteisen esteen poistamista, joka on estänyt luovuttamisen jäsenvaltioiden välillä. Kuten selviytöksen yleisessä osassa jo korostettiin, muutoksen syinä ovat yhteiset arvot ja oikeusperinteet sekä keskinäinen luottamus Euroopan unionin jäsenvaltioiden rikosoikeudellisten järjestelmien asianmukaiseen toimintaan.

Artiklassa ei määritellä jäsenvaltion kansalaisen käsitettä, vaan siinä viitataan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artiklaan. Kyseisessä artiklassa määrätään, että kukin osapuoli voi antamalla asiasta julistuksen määritellä, mitä kansalaisilla tarkoitetaan.

Useat jäsenvaltiot ovat antaneet asiaa koskevia julistuksia, muun muassa Tanska, Suomi ja Ruotsi. Nämä kolme jäsenvaltiota ovat määritelleet kansalaiset Pohjoismaiden (Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska) kansalaisiksi sekä ulkomaalaisiksi, joiden kotipaikka on jonkin näistä valtioista alueella. Näiden julistusten on todettu olevan liian kauaskantoisia. Tanska, Ruotsi ja Suomi vahvistavat näin ollen tämän yleissopimuksen yhteydessä siihen liitettyä julistuksella, että muihin yhtäläisen kohtelun takaaviin jäsenvaltioihin nähden ne eivät vetoa eurooppalaisen yleissopimuksen mukaiseen kansalaisten määritelmään perusteena kieltäytymiselle luovuttamasta muualta kuin Pohjoismaista olevia henkilöitä, joilla on asuinpaikka näissä maissa.

2 kohdassa määrätään mahdollisuudesta poiketa 1 kohdassa vahvistetusta yleisestä periaatteesta. Mahdollisuutta tehdä tässä suhteessa varauma pidettiin asianmukaisena, koska omien kansalaisten luovuttamiskiellosta on säädetty perustuslaissa tai sellaisessa kansallisessa lainsäädännössä, joka perustuu pitkäaikaisiin oikeudellisiin perinteisiin, joiden muuttaminen voisi olla monimutkaista. 3 kohdassa määrätään kuitenkin järjestelmästä, joka rohkaisee tehtyjen varaumien tarkistamiseen.

2 kohdan mukainen varauma tehdään julistamalla, että omien kansalaisten luovuttamiseen ei suostuta tai että siihen suostutaan vain tietyillä määritellyillä edellytyksillä, joiden sisältö on kunkin julistuksen antavan

(*) Sanojen "an offence of the same nature" käyttämisellä toisen pöytäkirjan todistusvoimaisessa englanninkielisessä versiossa sanojen "similar offence" sijasta, joita käytetään tässä yleissopimuksessa, ei ole tarkoitettu tehdä eroa näihin kahteen asiakirjaan perustuvien järjestelmien kesken, vaan se johtuu yksinomaan teknisistä syistä.

(**) Se, että yleissopimuksen englanninkielinen teksti eroaa jonkin verran toisen pöytäkirjan todistusvoimaisesta englanninkielisestä tekstistä, johtuu yksinomaan teknisistä syistä.

jäsenvaltion harkintavallassa. Jäsenvaltio voi esimerkiksi ilmoittaa, että se ei suostu kansalaistensa luovuttamiseen tuomioiden täytäntöönpanoa varten ja että se suostuu näiden luovuttamiseen syytteeseen asettamista varten vain edellyttäen, että luovutettu henkilö, jos hänet tuomitaan, on siirrettävä takaisin jäsenvaltioon tuomion täytäntöönpanoa varten. Lisäksi jäsenvaltio voi ilmoittaa, että se soveltaa omien kansalaistensa luovuttamiseen aina kaksoisrangaistavuuden periaatetta, erityissääntöä ja kieltoa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon.

Tässä yhteydessä olisi muistettava neuvoston julistus käsitteestä ”kansalaiset”. Tämän julistuksen mukaan tässä yleissopimuksessa käytetty kansalaisen käsite ei vaikuta tuomittujen siirtämisestä 21 päivänä maaliskuuta 1983 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen mukaisesti käytettyihin tai annettuihin määritelmiin. Julistus ei vaikuta käsiteltävänä olevan yleissopimuksen nojalla tehtyihin varauksiin.

3 kohdassa määrätään, että varauksena on voimassa viisi vuotta ja että se voidaan uusien saman pituisiksi, perättäisiksi ajanjaksoiksi. Tänä aikana kukin jäsenvaltio voi milloin hyvänsä poistaa tekemänsä varauksen kokonaan tai osittain. Kohdassa määrätään menettelyistä, joilla taataan, että varauksien voimassaolo ei pääty automaattisesti ilman, että yleissopimuksen tallettaja on asianmukaisesti ilmoittanut siitä kahteen otteeseen jäsenvaltiolle.

Tämä menettely toteutetaan seuraavasti. Tallettaja ilmoittaa 12 kuukautta ennen kunkin viisivuotiskauden päättymistä varauksen tehneelle jäsenvaltiolle, että varauksen voimassaolo päättyy tiettyä päivänä. Jäsenvaltion on 3 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti viimeistään kolme kuukautta ennen kyseistä päivää ilmoitettava aikomuksistaan tallettajalle. Jos jäsenvaltio ilmoittaa tallettajalle pitävänsä varauksen voimassa, se uudistetaan viiden vuoden ajaksi varauksen voimassaolon päättymistä seuraavasta päivästä alkaen.

Jos jäsenvaltio ei ilmoita aikomuksistaan edellä mainitun menettelyn mukaisesti, varauksen voimassaolo katsotaan ilman eri toimenpiteitä jatketuksi kuudella kuukaudella viisivuotiskautta seuraavasta päivästä alkaen. Tallettaja ilmoittaa jäsenvaltiolle tästä ilman eri toimenpiteitä tapahtuvasta jatkumisesta ja päivästä, jona varauksen voimassaolo päättyy lopullisesti. Ilmoituksessaan tallettaja muistuttaa jäsenvaltiota artiklan 3 kohdan neljännen alakohdan määräyksistä.

Jos jäsenvaltio ilmoittaa pitävänsä artiklan 2 kohdan mukaisen varauksensa voimassa, varauksen uusiminen katsotaan joka tapauksessa alkaneeksi sitä viisivuotiskautta seuraavasta päivästä, jonka varauksena on ollut voimassa.

Pitäessään varauksensa voimassa jäsenvaltio voi muuttaa sitä lieventääkseen luovuttamisen edellytyksiä. Jäsenvaltio ei missään tapauksessa voi muuttaa varauksensa siten, että sen asettamia luovuttamista koskevia edellytyksiä tiukennettaisiin esimerkiksi uusia ehtoja lisäämällä.

8 artikla — Vanhentuminen

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 10 artiklan ja Benelux-sopimuksen 9 artiklan nojalla luovuttamiseen ei suostuta, jos syyteoikeus tai oikeus panna rangaistus täytäntöön on rauennut joko luovuttamispyynnön esittäneen tai sen vastaanottaneen valtion lainsäädännön mukaan.

Tämän artiklan 1 kohdassa määrätään, että luovuttamispyyntöä ei voida evätä sillä perusteella, että syyteoikeus tai oikeus panna rangaistus täytäntöön on vanhentunut sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jolta luovuttamista pyydetään. Tällä kannanotolla helpotetaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista jäsenvaltioiden välillä.

2 kohdassa määrätään, että artiklan soveltaminen on vapaaehtoista, millä mahdollistetaan luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön huomioon ottaminen silloin, kun rikoksesta syyttäminen tai rangaistuksen täytäntöönpano kuuluu kyseisen jäsenvaltion toimivaltaan. 9 artiklassa on samankaltaisiin näkökohtiin perustuva määräys.

9 artikla — Armahdus

Artikla on rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ja Benelux-sopimukseen nähden uusi, mutta se sisältää eurooppalaisen yleissopimuksen toisen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa jo vahvistetun säännön. Se on Schengenin sopimuksen soveltamista koskevan yleissopimuksen 62 artiklan 2 kohdan mukainen.

Artiklassa määrätään, että luovuttamispyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa julistettu armahdus on pakottava syy luovuttamisen epämiselle, jos tämä valtio on ollut toimivaltainen nostamaan syytteen oman rikoslainsäädäntönsä mukaan.

On huomattava, että se seikka, että armahdus estää luovuttamisen vain silloin, kun luovuttamispyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on toimivaltainen rikoksen osalta, johtuu samanlaisista näkökohdista kuin ne, jotka on otettu 8 artiklan 2 kohdan osalta huomioon.

10 artikla — Muut kuin luovuttamispyynnön perusteena olevat teot

10 artiklaa olisi tarkasteltava yhdessä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklan ja Benelux-sopimuksen vastaavan 13 artiklan kanssa. 10 artiklassa on uusia määräyksiä, joiden mukaan jäsenvaltio, jonka esittämään luovuttamispyyntöön on suostuttu, voi entistä helpommin käyttää rikosoikeudellista toimivaltansa (syytteiden nostamisen, oikeudenkäyntien ja rangaistusten täytäntöönpanon osalta) sellaisten rikosten osalta, jotka on tehty ennen henkilön luovuttamista ja jotka eivät ole luovuttamispyynnön perusteena. Luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi 10 artiklan perusteella toimia edellä mainitussa tarkoituksessa ilman, että sen tarvitsee etukäteen pyytää ja saada suostumusta luovuttamiseen suostuneelta valtiolta.

Tätä helpotettua järjestelmää sovelletaan 1 kohdassa mainittuihin neljään tapaukseen. Kyseisen kohdan a, b ja c alakohdat koskevat tapauksia, joissa luovuttamispyyntöä ei välttämättä olisi voinut esittää; d alakohdassa mainittu tapaus sen sijaan koskee sellaisia rikoksia, joissa luovuttamista olisi voinut pyytää ja joissa luovuttaminen olisi ollut mahdollinen.

10 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi asettaa henkilön syytteeseen, jatkaa syytetoimia tai tuomita tämän rikoksesta, josta ei voi seurata vapausrangaistusta tai vapaudenriiston käsittävää turvaamistoimenpidettä.

10 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi asettaa henkilön syytteeseen, jatkaa syytetoimia tai tuomita tämän myös silloin, kun rikoksesta voi seurata henkilökohtaisen vapauden rajoitus, sikäli kuin hänen henkilökohtaista vapauttaan ei rajoiteta menettelyjen aikana eikä niiden tuloksena. Tämä merkitsee sitä, että jos henkilö tuomitaan rangaistukseen tai toimenpiteeseen, joka merkitsee vapaudenmenetystä, tuomiota ei voida panna täytäntöön, ellei luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio saa joko asianomaisen henkilön 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua luopumisilmoitusta tai pyynnön vastaanottaneen valtion eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklassa tarkoitettua suostumusta. 10 artiklan 1 kohdan b alakohda koskee myös tapauksia, joissa rikoksesta voi seurata vankeusrangaistus tai sakkorangaistus. Jos henkilö on tuomittu sakkorangaistukseen, tuomion täytäntöönpanoon ei kuitenkaan tarvita suostumusta.

10 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi panna täytäntöön lainvoimaisen tuomion, johon sisältyy seuraamus tai toimenpide, jolla ei rajoiteta henkilökohtaista va-

pautta. Alakohdassa korostetaan, että valtiolla on mahdollisuus panna täytäntöön paitsi sakkorangaistuksia, myös toimenpiteitä, jotka tulevat niiden sijaan, myös henkilökohtaista vapautta rajoittavia toimenpiteitä. Tämän määräyksen sanamuoto huomioon ottaen voi sakkorangaistuksen sijaan tuleva toimenpide tässä tapauksessa olla vain sellainen, jota kansallisen lainsäädännön mukaisesti voidaan soveltaa silloin, kun maksua sakosta ei saada. Tämä määräys ei siis koske sellaisia vapauden rajoituksia, jotka määrätään ehdonalaisen vapauden menettämisen tai muun tämänkaltaisen toimenpiteen seurauksena.

10 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisessa tapauksessa luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi asettaa syytteeseen tai tuomita luovutetun henkilön taikka panna täytäntöön seuraamuksen ilman, että tähän vaaditaan toisen valtion suostumusta, jos luovutettu henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta erityissääntöön tiettyjen tekojen osalta. Alakohta voi myös koskea tilanteita, joissa — rikoksen, seuraamuksen ja sen sijaan määrättyjen toimenpiteiden perusteella — luovuttamispyyntö olisi voitu esittää ja, jos pyynnön vastaanottaneen valtion suostumus olisi vaadittu, kyseisen valtion olisi mahdollisesti täytynyt antaa suostumuksensa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisen virkkeen nojalla.

Syy 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan sisällyttämiseen artiklaan on se, että jäsenvaltioiden välisissä luovuttamista koskevissa suhteissa luovutettujen henkilöiden etujen katsotaan olevan riittävästi suojattuja suostumusta koskevalla menettelyllä. Määräys vastaa yksinkertaistettua menettelyä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä koskevan yleissopimuksen 9 artiklan taustalla olevia näkökohtia, ja se sallii sellaisten tapausten huomioon ottamisen, joissa luovutettu henkilö luovuttamisensa jälkeen luopuu vetoamasta erityissääntöön.

Samoin 2 ja 3 kohdassa toistetaan edellä mainitun yleissopimuksen samankaltaisia määräyksiä ja niillä pyritään saamaan aikaan asianmukainen menettely erityissääntöön vetoamisesta luopumista koskevan ilmoituksen tekemiselle, jotta varmistettaisiin se, että se on ilmaistu vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena sen vaikutuksista.

2 kohdassa tarkennetaan, että luopumisilmoitus on ilmaistava viittaamalla ”tiettyihin tekoihin”. Tämä tarkoittaa, että yleinen luopumisilmoitus kaikkien luovuttamista edeltävien tekojen osalta tai luopumisilmoitus tietynlaisten tekojen osalta ei ole pätevä. Kyseinen määräys, joka tässä kohden eroaa yksinkertaistettua menettelyä koskevan yleissopimuksen 9 artiklasta, on lisätakeena siitä, että henkilö on tietoinen luopumisilmoituksesta koituvista seurauksista.

4 kohta liittyy 6 artiklaan ja siinä määrätään, että 10 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohtaa sovellettaessa on pyydettyä ja saatava luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion suostumus, jos uusissa teoissa on kysymys vero-, tulli- ja valuuttarikoksista, joista luovuttamisen pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on sulkenut pois 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla julistuksella.

11 artikla — Luovuttamispyynnön vastaanottaneen valtion suostumusta koskeva olettama

Jäsenvaltiot voivat 11 artiklan nojalla halutessaan — antamalla julistuksen ja vastavuoroisuuden pohjalta — ottaa lisäksi käyttöön 10 artiklassa määrätystä poikkeavan järjestelyn helpottaakseen rikosoikeudellisen tuomiovallan käyttöä luovuttamispyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa muiden kuin niiden rikosten suhteen, joista luovuttamiseen on suostuttu. Tämä järjestelmä on poikkeus ”yläsopimuksissa” olevista erityissääntöä koskevista määräyksistä.

Järjestelyn mukaisesti oletetaan, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja Benelux-sopimuksen 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu luovuttamispyynnön vastaanottaneen valtion suostumus on annettu. Tämän oletaman johdosta luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi asettaa luovutetun henkilön syytteeseen, tuomita tämän, panna tuomion täytäntöön tai ottaa henkilön säilöön minkä hyvänsä sellaisen rikoksen johdosta, josta luovuttamiseen on suostuttu ja joka on tehty ennen luovuttamista.

On kuitenkin katsottu aiheelliseksi antaa julistuksen antaneelle jäsenvaltiolle valta olla soveltamatta suostumusta koskevaa oletamaa yksittäisen luovuttamispyynnön yhteydessä tapauksen erityispiirteistä johtuvan päätöksen perusteella. Tässä tarkoituksessa luovuttamispyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on luovuttamiseen suostuessaan ilmaistava tätä koskeva tahonsa pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Jäsenvaltiot voivat julistusta antaessaan halutessaan ilmoittaa, minkälaisissa tapauksissa ne ovat soveltamatta suostumusta koskevaa oletamaa.

Kun suostumusta koskevaa oletamaa tarkoittava järjestely on voimassa, 10 artiklaa ei sovelleta. Kuten edellä todettiin, kaikki 10 artiklassa tarkoitettut tapaukset kuuluvat itse asiassa kokonaan suostumusta koskevan oletaman piiriin. Jos luovuttamispyynnön vastaanottanut jäsenvaltio kuitenkin on erityistapauksessa ilmaissut aikomuksensa olla soveltamatta suostumusta koskevaa oletamaa, sovelletaan jälleen 10 artiklaa. Tästä kahden artiklan yhteisestä soveltamisesta määrätään 11 artiklan toisessa kohdassa.

12 artikla — Luovuttaminen edelleen toiseen jäsenvaltioon

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 15 artiklassa ja Benelux-sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa määrätään, että luovuttamispyynnön esittänyt valtio ei voi luovuttaa henkilöä edelleen kolmanteen valtioon ilman sen valtion suostumusta, joka on henkilön sille luovuttanut.

Tämän artiklan 1 kohdan perusteella mainittua sääntöä ei enää sovelleta, ja edelleen luovuttamista koskevan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion ei tarvitse pyytää henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta.

Tämä uusi määräys koskee, kuten siinä on nimenomaisesti todettu, ainoastaan jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon tapahtuvaa edelleen luovuttamista. Lisäksi sitä sovelletaan vain, jos valtio, jonka olisi annettava suostumuksensa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 15 artiklan nojalla, on jäsenvaltio.

Kukin jäsenvaltio voi poiketa 1 kohdassa määrätystä säännöstä antamalla 2 kohdan mukaisen julistuksen. Julistuksen johdosta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 15 artiklaa ja Benelux-sopimuksen 14 artiklaa sovelletaan edelleen, mikä tarkoittaa sitä, että edelleen luovuttamiseen tarvitaan kyseisen valtion suostumus.

On kuitenkin ajateltu, että samojen näkökohtien perusteella, jotka ovat 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan taustalla, artiklan 1 kohdassa määrätystä yleissäännöstä poikkeaminen ei olisi asianmukaista, jos henkilö suostuu edelleen luovuttamiseen. On oletettava, että 10 artiklan 2 ja 3 kohdassa vahvistettuja suostumuksen ilmaisemisen tapoja käytetään tässä yhteydessä.

Niin ikään on ajateltu, että tämän artiklan 1 kohdassa määrättyä poikkeusta ei sovelleta, jos yksinkertaistettua menettelyä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä koskevan yleissopimuksen 13 artiklassa määrätään toisin. Näin käy, jos henkilö on suostunut luovuttamiseen tai jos erityissääntöä ei sovelleta kyseisen jäsenvaltion mainitun yleissopimuksen 9 artiklan nojalla antaman julistuksen perusteella. Sen mukaisesti 2 kohdassa määrätään nimenomaisesti, että näissä kahdessa tapauksessa ei tämän kohdan mukaisella julistuksella ole mitään vaikutusta.

13 artikla — Keskusviranomainen ja asiakirjojen lähettäminen telekopiona

Tämä artikla on muotoiltu suuressa määrin luovutuspyyntöjen lähettämismenetelmien yksinkertaistamisesta ja nykyaikaistamisesta Euroopan yhteisöjen jäsen-

valtioiden välillä 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyn sopimuksen mukaisesti (eurooppalaisen poliittisen yhteistyön puitteissa tehty San Sebastianin sopimus).

1 kohdassa määrätään, että jokainen jäsenvaltio nimeää keskusviranomaisen. Jos, kuten Saksassa, valtiotäätössä vaaditaan, että alueellisella tasolla toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tietyt tehtävät, jotka muissa valtioissa suorittaisi keskusviranomainen, on mahdollista nimetä useampi kuin yksi keskusviranomainen.

Keskusviranomaiselle keskitetään luovuttamispyyntöjen ja niihin liitettäviksi pyydettyjen asiakirjojen lähettäminen ja vastaanottaminen. Useissa jäsenvaltioissa tämä viranomainen on yleensä oikeusministeriö.

1 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta, jos yleissopimuksessa, kuten sen 14 artiklassa, annetaan nimenomaisesti lupa käyttää eri väylää asiakirjojen lähettämiseen ja vastaanottamiseen.

3 kohdassa keskusviranomaiselle annetaan mahdollisuus lähettää luovuttamispyynnöt ja asiakirjat telekopiona. 4 kohta koskee telekopiona lähettämisen edellytyksiä. Näillä edellytyksillä varmistetaan lähetyksen aitous ja luottamuksellisuus, ja ne merkitsevät artiklassa mainittujen viestin salaavien salakirjoituslaitteiden käyttöä.

Luovuttamispyynnön esittäneen jäsenvaltion on voitava täysin luottaa luovuttamista koskevien asiakirjojen aitouteen eli siihen, että ne on antanut siihen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltainen viranomainen ja että ne eivät ole väärennetyjä. Tämä on tarpeen erityisesti vangitsemismääräysten tai muiden samankaltaisten asiakirjojen osalta, joiden perusteella luovuttamispyynnön esittänyt jäsenvaltio voi päätyä yksilön oikeuksia rajoittaviin toimenpiteisiin. Jos pyynnön vastaanottaneen valtion viranomaiset epäilevät luovuttamista koskevan asiakirjan oikeellisuutta, sen keskusviranomaisella on oikeus vaatia luovuttamispyynnön esittänyttä jäsenvaltiota esittämään alkuperäiset asiakirjat tai yhtäpitävä jäljennös niistä 5 kohdassa määrättyllä tavalla. Artiklassa ei anneta asianomaiselle henkilölle oikeutta vaatia, että asiakirja toimitettaisiin perinteisellä tavalla.

Artiklan asianmukaisen toimimisen varmistamiseksi saattaa olla tarpeen, että jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään artiklan soveltamista koskevista käytännön järjestelyistä.

Tässä artiklassa ei suljeta pois jäsenvaltioiden välisten tulevien, tämän yleissopimuksen ulkopuolisten järjestelyjen mahdollisuutta asiakirjojen lähettämiseksi

muiden uudenaikaisten televiestinnän keinojen kuin telekopion avulla.

14 artikla — Lisätiedot

Tässä artiklassa määrätään oikeudesta antaa vastaavuoroisuuden periaatteella julistus, jolla luodaan suoraan esitettävien pyyntöjen järjestelmä lisätietojen saamiseksi. Lisätietojen saamiseksi esitetyt pyynnöt voivat usein koskea asioita, joiden osalta ainoa vastauksen antamiseen kykenevä viranomainen on oikeus- tai muu toimivaltainen viranomainen. Näin ollen lisätietoja koskeva pyyntö voidaan menettelyn nopeuttamiseksi esittää suoraan.

Artiklan toisesta kohdasta käy ilmi, että lisätietojen saamista koskevan pyynnön vastaanottanut viranomainen voi myös vastata suoraan pyynnön esittäneelle viranomaiselle.

Tässä artiklassa täsmennetään, että lisätietoja koskeva menettely on rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklan tai Benelux-sopimuksen 12 artiklan mukainen. Näin ollen lisätietoja pyytävän jäsenvaltion viranomaiset voivat asettaa määräajan niiden vastaanottamiselle myös silloin, kun on kyse tämän artiklan mukaisista suorista pyynnöistä.

15 artikla — Oikeaksi todistaminen

Tällä artiklalla pyritään yksinkertaistamaan luovuttamista koskeviin asiakirjoihin liittyviä muodollisia vaatimuksia. Tässä tarkoituksessa siinä vahvistetaan yleinen periaate, jonka mukaan luovuttamista varten lähetettyjä asiakirjoja tai niiden jäljennöksiä ei tarvitse todistaa oikeiksi eivätkä niitä koske muut muodollisuudet.

Tätä periaatetta ei sovelleta, jos rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa (12 artiklan 2 kohdan a alakohta), Benelux-sopimuksessa (11 artiklan 2 kohdan a alakohta) tai tässä yleissopimuksessa (13 artiklan 5 kohta) vaaditaan oikeaksi todistamista tai muita muodollisuuksia.

Kuitenkin myös mainituissa tapauksissa artikla merkitsee huomattavaa helpotusta niihin muodollisiin vaatimuksiin, joita on tullut esille tietyissä olosuhteissa, erityisesti kun on kyse niistä erityisistä muodollisuuksista, joita jotkut jäsenvaltiot ovat vaatineet rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen liittämässään julistuksissa. Tämän artiklan mukaisesti on kaikissa olosuhteissa riittävää, että asiakirjan jäljennökset on todistanut oikeiksi alkuperäisen asiakirjan antanut oikeusviranomainen sen jäsenvaltion sääntöjen mukaisesti, jossa asiakirja on annettu, tai 13 artiklassa

tarkoitettu keskusviranomainen. Artiklan tarkoituksena on varmistaa asiakirjan oikeellisuus, jos joko luovuttamispyynnön vastaanottanut jäsenvaltio tai asianomainen henkilö kiistää sen.

16 artikla — Kauttakuljetus

Tällä artiklalla pyritään yksinkertaistamaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 21 artiklan ja Benelux-sopimuksen 21 artiklan mukaisia kauttakuljetusmenettelyjä.

Artiklan a alakohdan perusteella luovuttamispyynnön vastaanottaneelle jäsenvaltiolle toimitettavien tietojen määrä on entistä vähäisempi. Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 21 artiklan 3 kohdasta ja Benelux-sopimuksen 21 artiklan 2 kohdasta poiketen ei esimerkiksi vangitsemismääräyksen jäljennöstä enää tarvitse toimittaa. Artiklan a alakohdassa tarkoitettut tiedot ovat samat kuin ne, jotka on annettava, kun pyydetään henkilön väliaikaista vangitsemista. Jotkut näistä tiedoista ovat myös samoja kuin yksinkertaistettua menettelyä rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen yhteydessä koskevan yleissopimuksen 4 artiklan 1 kohdassa vaaditut tiedot, ja niitä olisi tulkittava yhdenmukaisesti molemmissa Euroopan unionin yleissopimuksissa.

Tässä yhteydessä on 7 artikla huomioon ottaen pidetty tärkeänä korostaa sitä, että henkilöllisyyttä koskeviin tietoihin kuuluu aina luovutettavaksi pyydetyn henkilön kansallisuus.

Koska pidettiin tärkeänä antaa mahdollisuus käyttää nopeita viestintävälineitä, b alakohdassa on määräys mahdollisuudesta valita vapaasti viestintäväline. Ainoa rajoitus on, että pyynnöstä on jätävä kirjallinen merkintä. Mikä tahansa tämän vaatimuksen täyttävä uudenaikainen viestintäväline kuuluu siten tämän määräyksen piiriin.

Artiklan c alakohdasta seuraa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 21 artiklan 4 kohdasta ja Benelux-sopimuksen 21 artiklan 3 kohdasta poiketen, että kun kauttakuljetukseen käytetään ilmakuljetusta suoraan luovuttamispyynnön vastaanottaneesta sen esittäneeseen jäsenvaltioon, pyyntöä kauttakuljetuksesta ei tarvitse tehdä yhdellekään niistä jäsenvaltioista, joiden ilmatilan kautta kuljetaan. Jos tällaisen kuljetuksen aikana kuitenkin sattuu ennakoimaton laskeutuminen, a alakohdassa tarkoitettut tiedot on annettava mahdollisimman nopeasti kauttakuljajäsenvaltiolle. Tällaisissa tapauksissa voidaan soveltaa b alakohtaa.

Artiklan d alakohdassa käsitellään rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen

yleissopimuksen 21 artiklan 1, 2, 5 ja 6 kohtaa. Siinä määrätään mahdollisuudesta evätä kauttakuljetus joidenkin mainituissa kohdissa määriteltyjen tapausten osalta. Mainitun artiklan 1 kohtaa, joka koskee poliittisia tai pelkkiä sotilasrikoksia, sekä 6 kohtaa, joka koskee niin kutsuttua syrjivää syytteeseen panoa, sovelletaan edelleen, sikäli kuin tämän yleissopimuksen 3 tai 5 artikla ei rajoita niiden soveltamista. Samoin 2 kohta koskee omia kansalaisia, ja sitä sovelletaan edelleen ottaen huomioon tämän yleissopimuksen 7 artiklassa olevat rajoitukset. 5 kohdan suhde tämän yleissopimuksen 6 artiklaan on sama. Lisäksi 5 kohta koskee muita kauttakulun epäämistapauksia, jotka ovat edelleen mahdollisia sellaisen julistuksen antamisella, jonka jäsenvaltio voi tämän kohdan mukaisesti antaa ja jonka perusteella kauttakuljetukseen myönnyttään ainoastaan joillakin tai kaikilla niillä edellytyksillä ja ehdoilla, joilla sama valtio suostuu luovuttamiseen.

17 artikla — Varaumat

Artiklassa määrätään, että tähän yleissopimukseen voidaan tehdä ainoastaan sellaisia varauksia, joista tässä yleissopimuksessa on nimenomainen määräys. Tällaisista varauksista määrätään 3 artiklan 3 kohdassa, 5 artiklan 2 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 7 artiklan 2 kohdassa ja 12 artiklan 2 kohdassa.

Edellä mainitut varaukset on tehtävä 18 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta tehtäessä annettavalla julistuksella. Niitä ei voi tehdä muuna ajankohdana.

18 artikla — Voimaantulo

Tässä artiklassa määrätään yleissopimuksen voimaantulosta Euroopan unionin neuvoston tästä asiasta vahvistamien sääntöjen mukaisesti. Yleissopimus tulee voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona kaikki yleissopimuksen tekemistä koskevan neuvoston säädöksen antamishetkellä Euroopan unionin jäsenenä olleet valtiot, eli 15 jäsenvaltiota, ovat tallettaneet hyväksymiskirjansa. Neuvosto antoi säädöksen 27. syyskuuta 1996.

Kuten jäsenvaltioiden aikaisemmin tekemissä oikeudellista yhteistyötä koskevissa sopimuksissa on määrätty ja jotta yleissopimusta voitaisiin mahdollisimman pian soveltaa asiasta eniten kiinnostuneiden jäsenvaltioiden välillä, 4 kohdassa annetaan kullekin jäsenvaltiolle mahdollisuus hyväksymishetkellä tai milloin tahansa sen jälkeen antaa julistus, jonka mukaan yleissopimusta voidaan ennakolta soveltaa sellaiseen jäsenvaltioon nähden, joka on antanut saman julistuksen. Julistus tulee voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua sen tallettamisesta.

19 artikla — Uusien jäsenvaltioiden liittyminen

Tässä artiklassa määrätään, että tähän yleissopimukseen voi liittyä jokainen valtio, josta tulee Euroopan unionin jäsen, ja siinä vahvistetaan tällaista liittymistä koskevat järjestelyt. Valtio, joka ei ole jäsenvaltio, ei voi liittyä yleissopimukseen.

Jos yleissopimus jo on voimassa uuden jäsenvaltion liittyessä siihen, se tulee kyseisen jäsenvaltion osalta voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona tämä on tallettanut liittymiskirjansa. Jos taas yleissopimus ei ole vielä voimassa yhdeksänkymmenen päivän kuluttua kyseisen valtion liittymisestä, se tulee voimaan tämän valtion osalta 18 artiklan 3 kohdassa mainittuna voimaantulon hetkenä. Siinä tapauksessa liittyvä valtio voi myös antaa edeltä käsin tapahtuvaa soveltamista koskevan julistuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

On syytä huomauttaa, että jos valtio liittyy Euroopan unionin jäseneksi ennen yleissopimuksen voimaantu-

loa eikä liity yleissopimukseen, yleissopimus tulee 18 artiklan 3 kohdan nojalla kuitenkin voimaan, kun kaikki allekirjoitushetkellä jäseninä olleet valtiot ovat tallettaneet hyväksymiskirjansa.

Tämän yleissopimuksen sen 1 artiklassa ilmaistun täydentävän luonteen takia yleissopimukseen liittymisen välttämättömänä edellytyksenä on Euroopan neuvoston rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan vuoden 1957 eurooppalaisen yleissopimuksen ratifioiminen.

20 artikla — Tallettaja

Tässä artiklassa määrätään, että Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri on yleissopimuksen tallettaja. Pääsihteeri ilmoittaa jäsenvaltioille mahdollisimman nopeasti kaikista jäsenvaltioiden tekemistä yleissopimusta koskevista ilmoituksista. Nämä ilmoitukset sekä tiedot yleissopimuksen hyväksymisistä, siihen liittymisistä, julistuksista ja varaumista julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden C-sarjassa*.